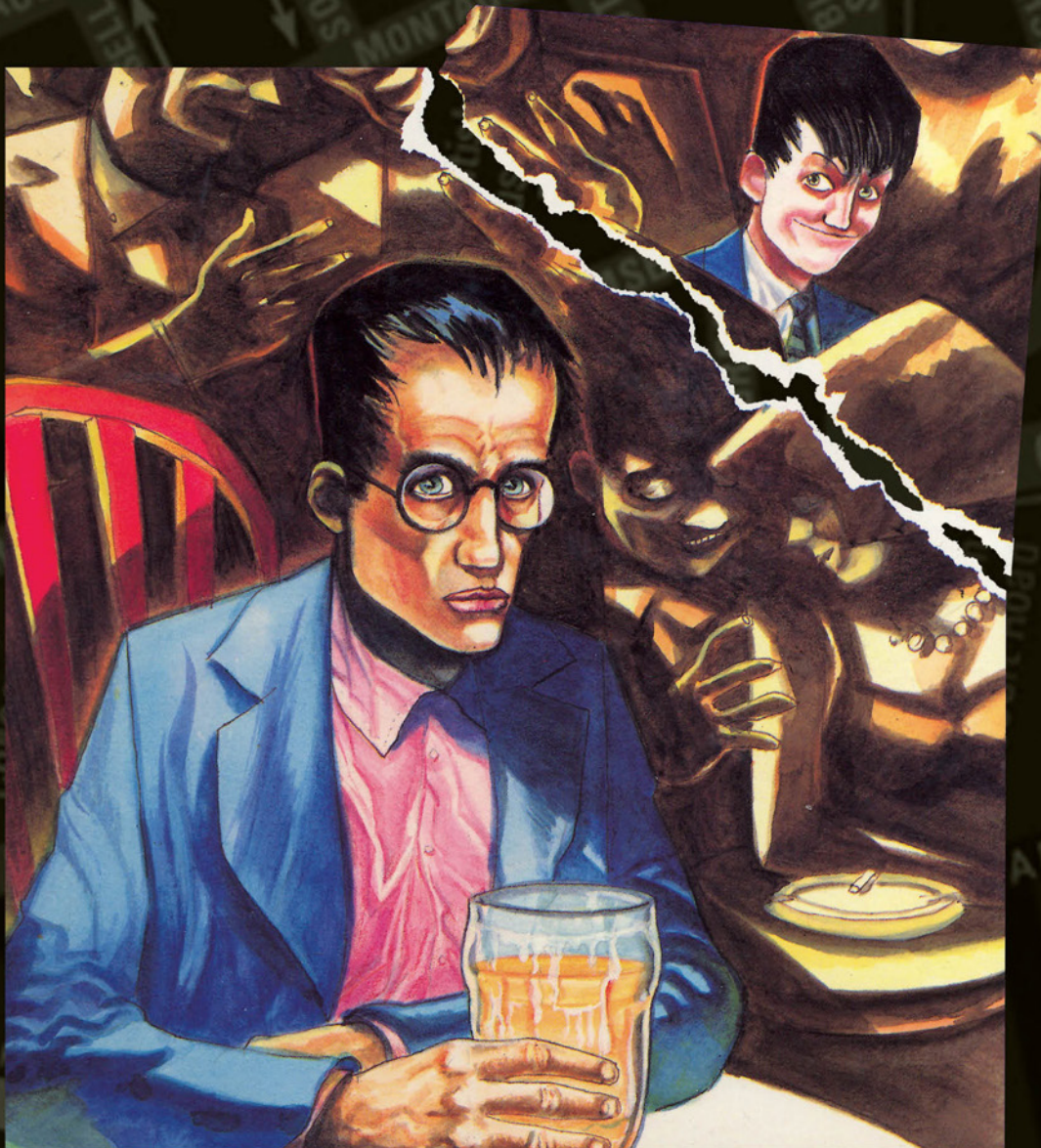

MALO UBISTVO

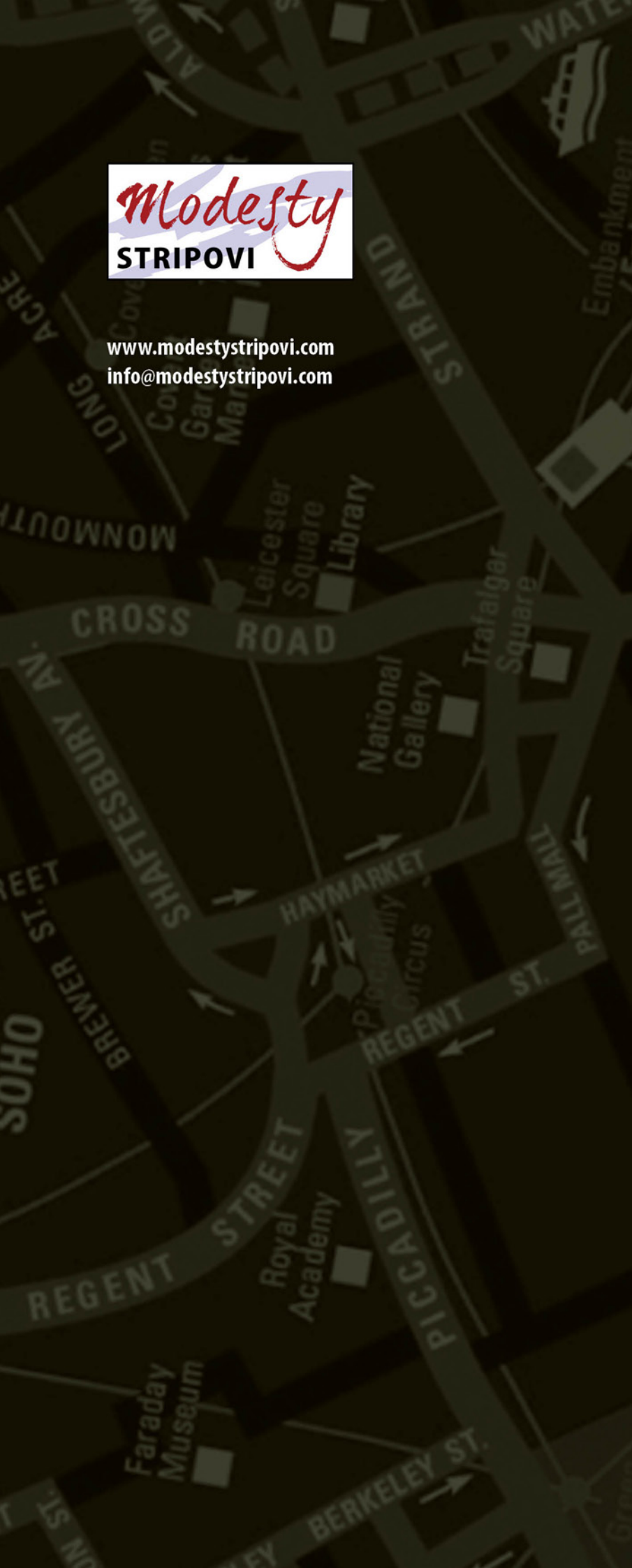

ALLEN MUR
OSKAR SARATE

www.modestystripovi.com

info@modestystripovi.com

Malo ubistvo

Alen Mur / Oskar Sarate

Beograd, 2020.

Naslov originala:

Alan Moore / Oscar Zárate: A Small Killing

Izdavač: Modesty stripovi, edicija Svetski tragovi #14

Urednik: Živojin Tamburić

Prava za ovo izdanje © Modesty stripovi

Tekst © Alan Moore 1991

Ilustracije © Oscar Zárate 1991

Prevod: Živojin Tamburić

Predgovor: xxx

Grafički dizajn: Vladimir Vukašinović

Štampa: Službeni glasnik, Beograd

Tiraž: 100

ISBN 978-86-80306-19-3

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

COBISS.SR-ID 23326217

Sva prava ostaju sa nosiocima autorskih prava i potpuna ili delimična reprodukcija ove knjige mora se dogovoriti sa nosiocima autorskih prava.

SADRŽAJ

Jadi jednog reklamera, <i>Pavle Zelić</i>	I - II
Tragična lakoća postojanja, <i>Tomislav Čegir</i>	III - IV
Malo ubistvo	1 - 94

Jadi jednog reklamera

„Svako dete je umetnik. Problem je ostati umetnik nakon odrastanja.“

Pablo Pikaso

Neka od najznačajnijih i najuspešnijih dela vaskolike narativne umetnosti celokupne ljudske civilizacije uopšte nisu o velikim ratovima i ljubavima, (super)junacima bez mane i straha, događajima koji menjaju istoriju ili pak odgovaraju na pitanja vere, sveopšteg smisla života i budućnosti ljudske rase. Naprotiv, one priče koje nas najviše pogađaju se bave introspekcijom, pojedincem sa kojim se možemo identifikovati, na putu uzbudljivom koliko i najveća avantura – potragom za svojim JA unutar sopstvene glave.

Univerzum Alena Mura

Upravo je takvo "Malo ubistvo" Alena Mura (Alan Moore) iz 1991. godine, koje je, iako 1994. godine nagrađeno najprestižnijom nagradom u svetu stripa – Ajznerom (The Will Eisner Comic Industry Award) i to za najbolji novi grafički album, verovatno manje poznato ljubiteljima ovog, po svoj prilici najvećeg scenariste u istoriji devete umetnosti. Čak do te mere da ga Murov biograf Lans Parkin u svojoj knjizi "Alan Moore (Pocket Essentials: Comics)" (2001) naziva njegovim "najpotcenjenijim delom". Murovu, u mnogo čemu vrlo ličnu novelu stvara u trenutku kada odlučuje da, posle svojih najvećih trijumfa, i aposolutne dominacije na komercijalnoj ali i umetničkoj strani stripa – koje na njemu svojstven način objedinjuje u remek-delima: "O za osvetu", "Stvorenje iz močvare", "Betmen: Ubistveni vic" i "Nadzirači", na neki način napusti svet visokotiražnog stripa, i otisne

se u avanture izdavaštva podrazumevajući da umesto dotadašnjih naučnofantastičnih i superherojskih tema i heroja, fokus baci na "obične" ljude, politiku i realizam.

Vrlo verovatno ponajbolji rad iz tog perioda je upravo strip koji držite u rukama, pravi dragulj ekonomičnog pripovedanja i maksimalne upotrebe spektakularnog, izuzetno osobenog i kaleidoskopski psihodeličnog vizulenog stila argentinskog crtača Oskara Saratea (Oscar Zárate). Ovaj vanserijski grafičar i još bolji kolorista, je u Jugoslaviji odnosno Srbiji čak dobro poznat po čuvenim "početnicama", ilustrovanim biografijama značajnih ličnosti koje su ovdašnje i belosvetske generacije mladih edukovale o Frojdu,

Lenjinu (ili marksizmu) i Stivenu Hokingu (i teorijama fizike) bolje i zabavnije nego bilo koja škola.

"Malo ubistvo" je pak satkano svo od atmosfere, odlomaka dijaloga i fragmenata misli, koje tkaju kompleksni psihološki profil čoveka po imenu Timoti Holli, Engleza, uspešnog reklamnog menadžera koji uzima preko potrebni odmor

Nama dobro poznata knjiga Apinjanesea i Saratea

od frenetičnog njujorškog života, kako bi se vratio korenima, Britaniji i Londonu u kojem je započeo meteorsku karijeru u advertajzingu, i konačno – rodnom Šefildu. Sve to, samo da bi rešio glavolomku – kako da u još uvek postojećem Sovjetskom Savezu (radnja se dešava 1989.) proda američko gazirano piće!? Uspelo mu je već jednom, da usred emotivnog ne samo brodoloma, već prave kataklizme, iz malog mozga izvuče ingenioznu, izuzetno provokativnu reklamu za novi model kola, koja je njegovu tadašnju firmu spasila bankrota, a samog autora lansirala u (poslovnu) stratosferu.

Psihodelični vizuelni stil

Ovoga puta, nema tog čarobnog štapića koji će prizvati inspiraciju, sem ako njim možda ne vitla misteriozni, zlokobni dečak kojeg Timoti (pri)viđa, od mračnih, pustih ulica Menhetna, do zadimljenih, nasilnih pabova Sohoa. Bez otkrivanja suštine zapleta, dovoljno je samo pročitati naslove poglavlja: Njujork (1985-1989); London (1979-1985); Šefild (1964-1979) i konačno – Stare zgrade (1954-1964) da bi bilo jasno da narativ "Malog ubistva" putuje unazad. Terajući kako protagonistu, tako i čitaoca na sve dublje

firme odnosno njenog gazde, prevare supruge beznadežno zaglavljene u provinciji i odgovarajućem načinu razmišljanja, i najgoreg od svega, izdaje sopstvene mladosti i dečastva. Ni za šta od ovoga se ne ide na sud, a ipak, prošlost, odnosno njena personifikacija će itekako doći da pozove na odgovornost starog dobrog Holija.

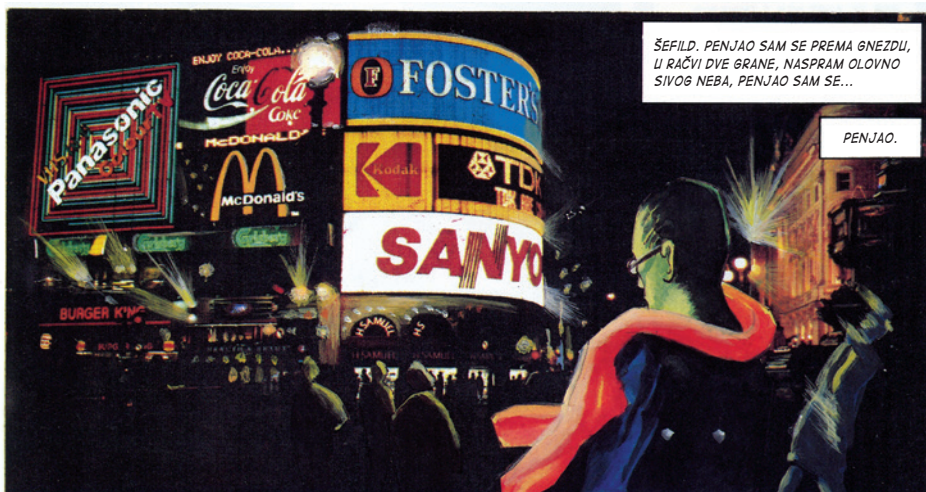
A čitaocu ostaje da se pita: šta sam **ja** sve to u životu zgrešio?

Beograd, oktobar 2020.

Pavle Zelić
pisac i scenarista

Tragična lakoća postojanja

Suradnja engleskoga scenarista Alana Moorea i argentinskoga crtača Oscara Zaratea urodila je grafičkom novelom *Malo ubistvo* izvorno objavljenom godine 1991. Priča je to o djelatniku reklamne tvrtke u traženju nadahnuća za projekt vezan uz Sovjetski Savez, tijekom čega neprestano sreće nepoznatoga desetogodišnjaka, dječaka koji ga možda i progoni. Jasna je nelinearnost strukture, čak i romaneskni način pripovijedanja, jer fabula se fokalizira kroz prizmu protagonista, njegove unutarnje monologe i česte flešbekove. Podjela na četiri dijela uvjetovana je različitim geografskim podnebljima, kao i kronološkim pomacima prema protagonistovoj prošlosti. New York, London, Sheffield i Stare zgrade su tako vremenski i prostorni okvir njegova suočavanja sa profesionalnim i osobnim uspjesima ili pogreškama, kao i sa samim sobom i svojim odrastanjem, gubljenjem

Odras kulture 1980-ih

mladalačkih iluzija. Preciznost karakterizacije važnih likova, povremena poetičnost, a sasvim sigurno i primjetan psihoanalitički diskurs uvlače čitatelja u radnju stripa, podižu prag njegove pažnje, postižu dojam tjeskobe i odražavaju turbulentnost psihičkoga sklopa glavnoga lika.

Osvrnemo li se prema slikovnosti ovoga stripa, opaziti ćemo da su razni prostorni i vremenski dijelovi uokvireni tablama s po jednim kadrom, oblikovani su s temeljno tri

pasice po tabli, čime se postiže njihova preglednost, kao i spretno gradiranje planova i veličina kadra. Razmjerno je čest naglasak na horizontalne panorame, dvije ili tri po tabli, što je jasno transponiranje formata filmske slike. U nekoliko pak tabli zbog

Horizontalna panorama kao transponiranje filmskoga formata slike

vertikalnih postavki prizora uočljivo je kontrapunktiranje temeljne horizontalne strukture čime se izbjegava redundantnost. U cjelovitosti crtačkoga izraza, uočljivi su i povremeni stilski iskoraci. Primjerice, povremeno kadrovi predočavaju gužvu, užurbanost, nizanje zbivanja unutar samo

upotrebu kolorita često izraženih suprotnosti. Tako su i flešbekovi različito oslikani i ocrtani, njihova je uloga u građi *Malog ubojstva* i dramaturška kao i simbolična. A takvim se raskošnim kolorističkim postavkama postiže visoki intenzitet, neprestano veže čitateljevu percepciju i proizvodi snažan ugođaj nelagode.

Različita slikovnost flešbekova

Ne treba zaboraviti da su autori podjednako uspješno predstavili atmosferu 1980-ih godina, bilo da je riječ o svjetskim velegradovima ili pak manjim urbanim sredinama. Društvo i kultura razdoblja su jasno percipirani, uvjetuju i egzistenciju likova, a nenametljive su i kulturne reference od kojih

jednoga prizora. U drugim slučajevima, odražava se naslijeđe reklamnoga poimanja suvremenoga svijeta, što je svakako komentar i razdoblja, ali i profesionalnoga određenja protagonista. U crtačkome se stilu mogu povući usporedbe s modernim slikarstvom, pogotovo slikarskim ekspresionizmom. Kako Zarate povremeno naginje i groteski, nisu pogrešne usporedbe ni s također argentinskim crtačem Jose Munozom, jednim od autora sjajnoga noira *Alack Sinner*. No Munoz se etablirao u crno-bijelom stripu, dok je Zarate vrstan i u primjeni boja. Linija obrisa u ovoj je grafičkoj noveli tanka, čime se prepušta prostor za raskošnu

je najistaknutiji upravo osvrt na roman *Lolita* rusko-američkoga književnika Vladimira Nabokova.

Nagrađivano i više puta objavljivano djelo, novo izdanje *Malo ubistvo* Moorea i Zaratea je grafička novela preciznoga ritma, intrigantnoga pripovjednoga prosedea, raskošnoga crtačkoga rukopisa, pa samim time i kompleksno djelo dubokih značenja koje nije nimalo izgubilo u kvaliteti u skoro tri desetljeća od nastanka i posezanje za njim obogaćuje suvremeno izdavaštvo, strip scenu i kulturu.

Zagreb, oktobat 2020.
Tomislav Čegir
 filmski i stripski kritičar

NYUJORK (1985 - 1989)

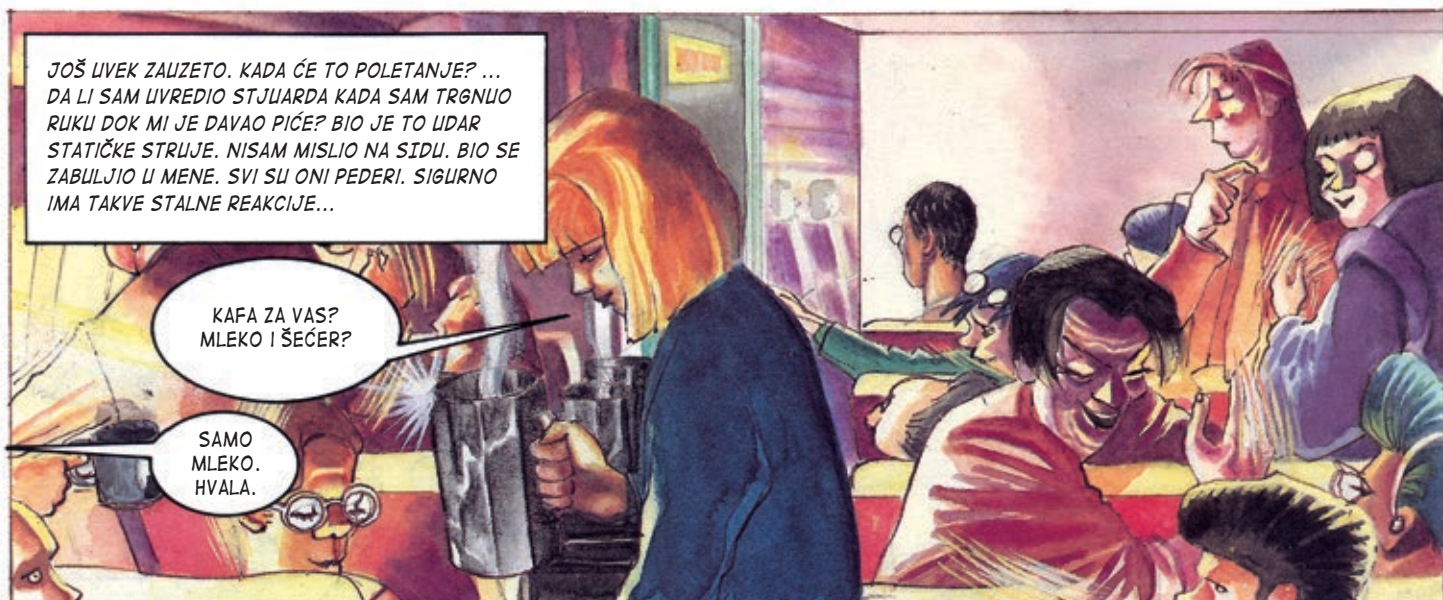

... ZAUZETO. JOŠ UVEK ZAUZETO. TREBA DA ZALUPAM NA VRATA. DA VIDIM KO ĆE DA OTVORI... NE, NIKAKO. NE POSLE ONOGA NA CARINI, SVAKO ĆE MISLITI DA SAM PERVERT AKO ZALUPAM NA VRATA... CARINA... PROKLETI GLUPI AMERIKANCI... TO JE BIO NABOKOV. NABOKOV! A ON MI KAŽE... BOLJE ZABORAVITI. ZABORAVITI. TO JE SADA PROŠLOST.

ČAJ ILI KAVA, GOSPODINE? IZVINITE ZBOG KAŠNJENJA.

ČAJ. ČAJ, MOLIM.

JOŠ UVEK ZAUZETO. KADA ĆE TO POLETANJE? ... DA LI SAM LIVREDIO STJUARDA KADA SAM TRGNULO RUKU DOK MI JE DAVAO PIĆE? BIO JE TO UDAR STATIČKE STRUJE. NISAM MISLIO NA SIDU. BIO SE ZABULJIO U MENE. SVI SU ONI PEDERI. SIGURNO IMA TAKVE STALNE REAKCIJE...

KAVA ZA VAS? MLEKO I ŠEĆER?

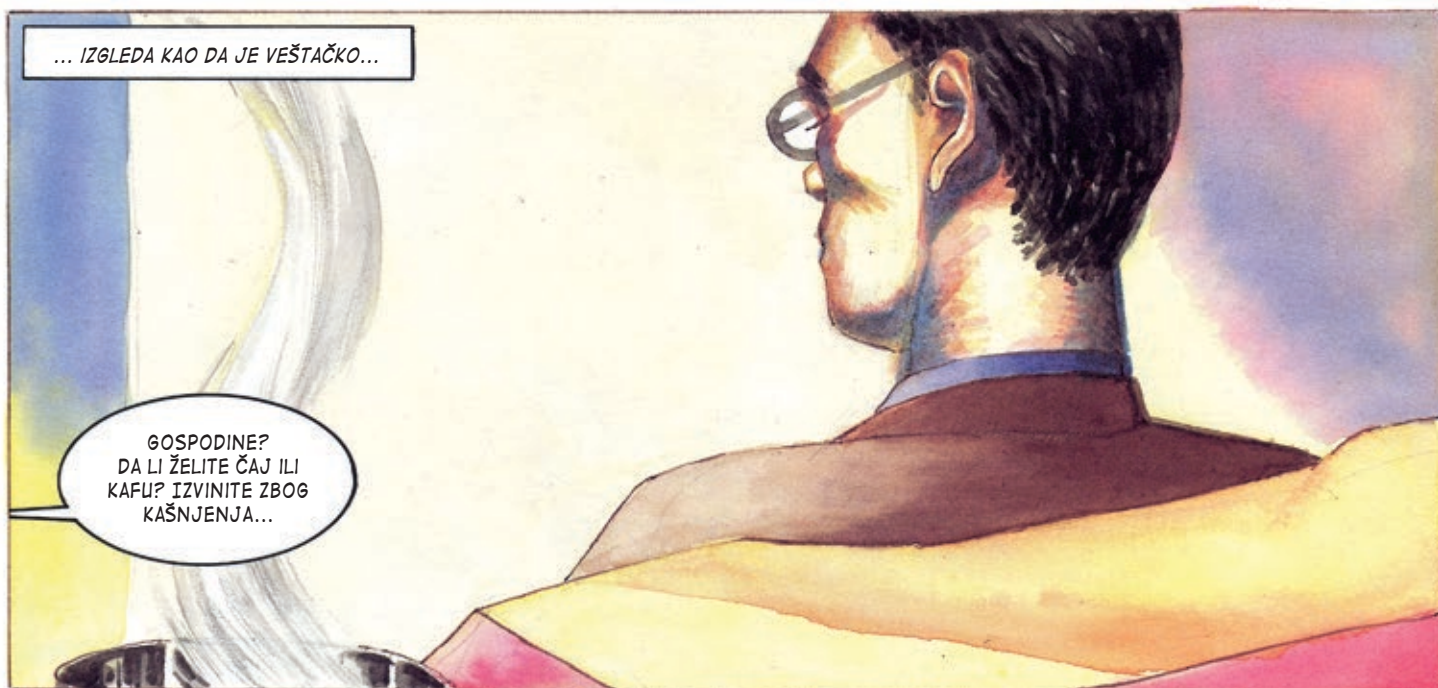
SAMO MLEKO. HVALA.

VEROVATNO JE PRAZNO. MADA MORA DA IMA NEKOGA. PIŠE 'ZAUZETO'. VEROVATNO NEKA STARA ŽENA SA PROBLEMATIČNOM BEŠIKOM, NEKO KOGA NIKADA NISAM SREO... A NE... O, KROZ PROZOR SE VIDI NEBO IZNAD AERODROMA. SVE TE ČUDNE BOJE, AMERIČKE BOJE. IZGLEDA PERFEKTNO, IZGLEDA...

JOŠ JEDNU KAFU? DAJTE MI VAŠU ŠOLJU...

HVALA.

NIŠTA. TO JE NIŠTA, ZAISTA.
NE MOŽES NAPRAVITI OMLET
BEZ... A ONDA SE DESILO. TAJ
SAN JE DOŠAO KADA SU SVI
OTIŠLI. POČISTIO SAM,
OTIŠAO U KREKET...

SVI SU OTIŠLI I... ČOVEK I NJEGOV SIN,
MISLIM DA SU BILI OTAC I SIN, U DALJINI...
SVI SU OTIŠLI...

GLEDAO SAM SA UDALJENOSTI,
VEOMA UDALJEN, JEDVA SAM
IH VIDEO...
SVI SU OTIŠLI, VRATA AUTA SU SE
ZATVORILA, POČISTIO SAM...

STAKLO, LJUSKE OD JAJA. MOJE CRVENDAČEVO
JAJE, BELO, SA MALO CRVENOG KAO KRV...

TAČNO KAO KRV. KADA JAJE NAPUŠTA
MAJKU, ZA TRENUTAK, MORA DA
IZGLEDA KAO LJUDSKA BEBA...

MALA LJUDSKA BEBA... NEBO U MOM SNU.
POTPUNO ČISTO...
MOGAO SAM SVE DA VIDIM.

MUNJA JE UDARILA, IZ
ČISTOG NEBA...

JA SAM U DALJINI...

BIO SAM JAKO DALEKO, NIŠTA
NISAM MOGAO DA UČINIM, NIKOGA
DA DOZOVEM...

MUNJA, I JEDAN OD NJIH PADE, JEDAN OD NJIH JE BIO MRTAV.

NISAM ZNAO ŠTA ĆE SE DESITI.
SAMO SAM IH VIDEO. PITAO
SAM SE KO SU ONI, FARMER I
ŠTALSKI MOMAK, PEDOFIL I
ŽRTVA, OTAC I SIN...

NISU ZNALI DA IH NEKO GLEDA, I BILO JE STRAŠNO.

JEDAN JE PAO, JEDAN JE BIO
MRTAV, I NISAM MOGAO DA VIDIM
DA LI JE TO BIO ČOVEK ILI
JE BIO DEČAK...

BIO SAM DALEKO.

NISAM ZNAO DA ĆE SE TO DESITI.
NISAM ŽELEO DA ŠPIJUNIRAM TAJ
TRENUTAK, TU LIČNU TUGU...

OTAC KOJI POKUŠAVA DA PRIHVATI
SMRT SINA, ILI OBRNUTO, NISAM
MOGAO DA VIDIM...

NISAM MOGAO DA VIDIM KO JE
BIO POGOĐEN, A KO JE PREŽIVEO,
I PITAO SAM SE O ČEMU SU
PRETHODNO RAZGOVARALI.

PITAO SAM SE O ČEMU SU
RAZGOVARALI PRE NEGO ŠTO
SE TO DESILO, U DALJINI,
A JA SAM GLEDAO...

... I ONDA, SEKUND KASNIJE,
ČUO SAM GROM.

SRANJE. ZAISTA SE
NADAM DA ĆE MOSKOVSKA
KAMPANJA PROĆI DOBRO.

ZAMISLITE OGROMNOG LENJINA KOJI
GLEDA PREKO CRVENOG SKVERA A NA
SVIM BILBORDIMA PIŠE **LET** ČIRILICOM...
KUPOVINA U ZADNJI ČAS, POSLE ZABAVE.
JUČE. ISUSE, JUČE. LINDA MI JE
POMAGALA... DA LI JOJ SE SVIĐAM? DA. NE.
VEROVATNO. TREBAO SAM DA JE DOVEDEM
U APARTMAN, MOGLI SMO... NE. NE, ONA
JE MRŠAVICA I NE SVIĐA MI SE NAROČITO...

HVALA ZA POMOĆ,
LINDA. TREBALI BISMO
DA BUDEMO VIŠE
ZAJEDNO.

ŠTA, MISLIŠ VIŠE NEGO
ŠTO SMO SVAKI DAN U STUĐIJU?
I SINOĆ, OPET ISTI DUPEGLAVCI NA
TVOJOJ ZABAVI?

BEZ UVREDE,
ALI KADA DOĐE 5 SATI,
DOSTA MI JE SVIH.

PA, LEPO
JE ŠTO MI
POMAŽEŠ
OKO KUPO-
VINE.

TO JE ZATO
ŠTO BIH ŽELELA
DA JA PUTUJEM ZA
ENGLESKU. SEMAFOR.
POŽURI DA
PREĐEMO.

HOĆEMO NA
RUČAK?

MOŽEMO DO MOG
APARTMANA ILI...

O, IMA ODLIČNO SUŠI
MESTO U GRADU.

SKUPO JE, ALI MOŽEŠ DA GA
PRIUŠTIŠ, SADA KADA SI DOBIO
RUSKU KAMPANJU.

HEJ, SLUČAJNO IMAM
OVAJ KONCEPT...

NEKO SIPA **LET** IZ BOCE U ČAŠU.
A ISPOD PIŠE 'GLASS-NOST'.
SA DVA S, KAO REČ ČAŠA.

HM, MOŽE BITI
PROBLEM ZBOG ENGLESKE
REČI. KOLIKO JE DALEKO
TAJ RESTORAN?

